

Klimat inwestycyjny w Polsce w 2008 roku

(Raport z badania ankietowego)

*Raport wykonany na zlecenie
Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A.
na podstawie ankiet PAIiIZ S.A.*

Warszawa

Październik 2008

Wstęp

O pozycji konkurencyjnej kraju na arenie międzynarodowej decydują warunki do inwestowania i rozwoju, jakie może on zapewnić przedsiębiorstwom prowadzącym lub rozpoczynającym działalność gospodarczą. Jakość otoczenia gospodarczego i instytucjonalnego, w jakim podmioty gospodarcze rozwijają się i inwestują, określa się mianem klimatu inwestycyjnego.

Sprzyjający klimat inwestycyjny oznacza, że w kraju są podejmowane działania na rzecz minimalizacji kosztów i ryzyk związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej a także, że znoszone są bariery ograniczające rozwój przedsiębiorczości. Poprawa klimatu inwestycyjnego powoduje zatem, że zakładane są nowe przedsiębiorstwa, zwiększają się inwestycje i powstają nowe miejsca pracy. Lepszy klimat przyczynia się więc do szybszego tempa wzrostu gospodarczego i wzrostu dochodów ludności.

Celem raportu jest ocena klimatu inwestycyjnego w Polsce w 2008 roku, czyli sprawdzenie w jakim stopniu środowisko gospodarcze i instytucjonalne sprzyja rozwojowi aktywności gospodarczej. Ocena ta została przeprowadzona w oparciu o wyniki badania jakościowego przeprowadzonego wśród firm prowadzących działalność gospodarczą w Polsce. Ze względu na mnogość elementów składających się na całokształt klimatu inwestycyjnego, analizy dokonano wyłącznie na podstawie kilkunastu wybranych czynników, wywierających w opinii badaczy istotny wpływ na decyzje przedsiębiorców. Zgodnie z tym założeniem, analizie poddano trzy kategorie czynników klimatu inwestycyjnego:

- uwarunkowania makroekonomiczne (wielkość rynku, stabilność gospodarcza i polityczna, charakter prowadzonej polityki fiskalnej, dostępność do zasobów),
- jakość instytucji państwowych (sądownictwo, prawo, regulacje, współpraca z władzami),
- jakość infrastruktury (drogi, telekomunikacja).

Uwagi metodologiczne

Badanie zostało przeprowadzone przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji S.A. na przełomie sierpnia i września 2008 roku. Było to drugie badanie z rzędu (wcześniej w 2007 r.) przeprowadzone z zachowaniem opisanej poniżej metodologii.

Respondentami były 84 firmy prowadzące działalność gospodarczą w Polsce. Były to zarówno firmy krajowe (35 jednostek), jak i zagraniczne (49 jednostek). Przedsiębiorstwa te wypełniły ankietę składającą się z 20 pytań. Każde z pytań dotyczyło jednego z czynników klimatu inwestycyjnego w Polsce.

Wszystkie czynniki zostały poddane ocenie pod względem oddziaływania na podejmowanie inwestycji i prowadzenie działalności gospodarczej w Polsce. Zastosowano pięciostopniową skalę ocen (1 – bardzo zła, 2 – zła, 3 – średnia, 4 – dobra, 5 – bardzo dobra).

Ankieta została sporządzona w dwóch językach (polskim i angielskim). Wersja polskojęzyczna stanowi załącznik 1 do niniejszego raportu.

W skład kwestionariusza weszła tzw. metryczka charakteryzująca respondentów. Na jej podstawie zostały poniżej wypunktowane najważniejsze informacje o strukturze przedsiębiorstw biorących udział w badaniu:

- a) okres prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce:
 - 1-5 lat – 33 procent,
 - 6-10 lat – 25 procent,
 - 11-15 lat – 23 procent,
 - powyżej 15 lat – 19 procent.
- b) wielkość zatrudnienia:
 - 10-49 osób – 58 procent,
 - 50-249 osób – 22 procent,
 - 250 i więcej osób – 20 procent.
- c) kraj pochodzenia kapitału dominującego w firmie:
 - Polska – 42 procent,
 - Stany Zjednoczone – 17 procent respondentów,
 - Niemcy – 11 procent,
 - pozostałe kraje (Francja, Japonia, Wielka Brytania, Hiszpania i inne) – razem 30 procent.

Oceny czynników klimatu inwestycyjnego w Polsce

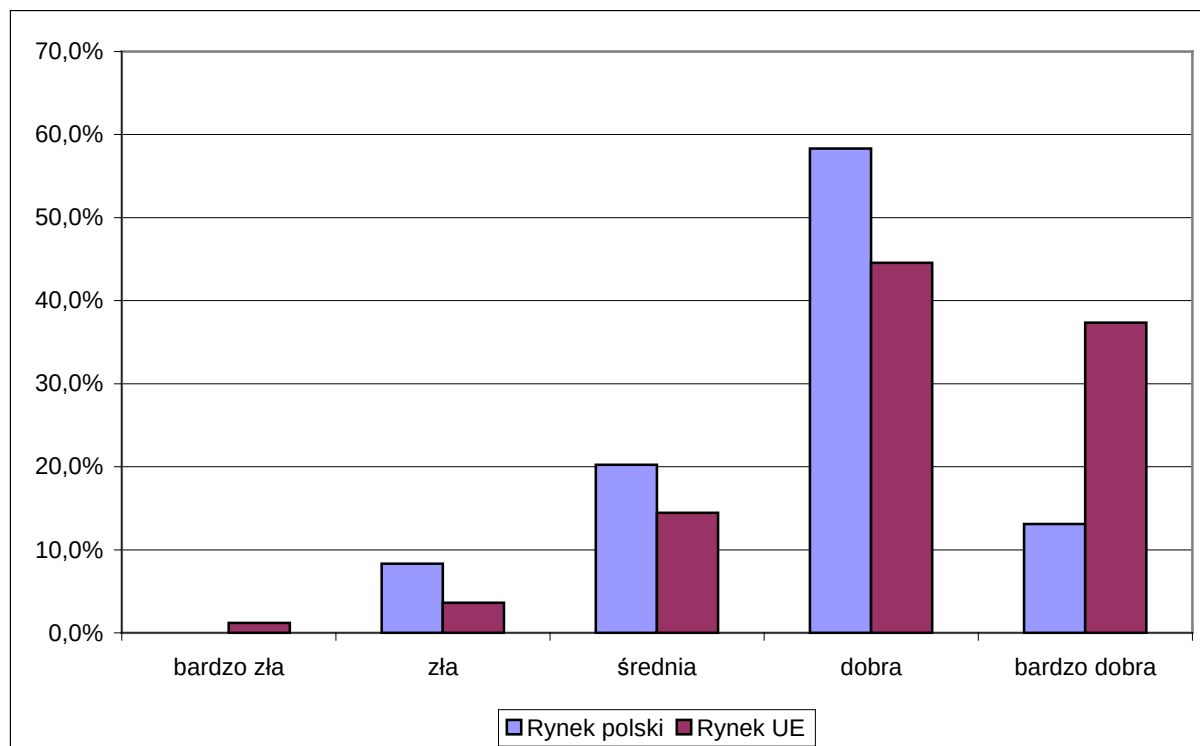
1. Uwarunkowania makroekonomiczne

Uwarunkowania makroekonomiczne stanowią podstawową kategorię czynników wpływających na decyzję przedsiębiorstw o wielkości inwestycji i rozmiarach produkcji. W tej części raportu przedstawiono jak przedsiębiorcy w Polsce oceniają wielkość polskiego rynku w zestawieniu z rynkiem całej Unii Europejskiej; jaki wpływ na prowadzenie działalności gospodarczej ma stabilność polityczna w Polsce; jak oceniana jest dostępność kapitału i siły roboczej niezbędnych do codziennego funkcjonowania firmy i finansowania inwestycji; a także jak na klimat inwestycyjny wpływa wysokość obciążeń fiskalnych i kosztów pracy.

1.1 Wielkość rynku

Istotnym kryterium, którym kierują się firmy przy podejmowaniu decyzji o lokowaniu działalności gospodarczej jest wielkość (chłonność) rynku. Pod uwagę brana jest nie tylko chłonność rynku w kraju, w którym miałyby być ulokowana inwestycja, ale także wielkość rynku w krajach do których część produkcji (lub całość) mogłaby być eksportowana.

Wykres 1.1 Ocena wielkości rynku polskiego (wewnętrznego) i rynku Unii Europejskiej.

Źródło: Badanie ankietowe PAliIZ S.A.

Polski rynek pod względem chłonności jest oceniany raczej dobrze – 71 procent firm oceniło go co najmniej dobrze. Średnia ocena tego czynnika wyniosła 3,8 punktu. Lepiej z punktu widzenia potrzeb inwestorów oceniany jest rynek unijny (poza Polską), na którym znaczna część ankietowanych firm już działa. Na rynek ten, jako atrakcyjne miejsce do prowadzenia działalności, wskazało 82 procent respondentów (średnia 4,1 punktu).

Firmy polskie nieco słabiej oceniają wielkość polskiego rynku i rynku unijnego niż firmy zagraniczne. Średnie oceny wyniosły odpowiednio 3,6 i 4,0 punktu wobec 3,9 i 4,2 punktu dla firm zagranicznych. Wyraźnie wyższe oceny pojawiły się w przypadku firm niemieckich – 4,1 punktu dla rynku polskiego i 4,7 punktu dla rynku Unii Europejskiej.

Wielkość firmy i okres prowadzenia działalności w Polsce nie wpływały znacząco na różnice w ocenach wielkości rynku unijnego. Rozbieżności pojawiły się natomiast w przypadku ocen wielkości rynku polskiego. Firmy ze stażem większym niż 15 lat oraz firmy średnie oceniały rynek wewnętrzny poniżej średniej – na 3,6 punktu. Nieco lepsze oceny pojawiły się natomiast w przypadku firm stosunkowo młodych (do 5 lat) – 3,9 punktu.

W porównaniu z badaniem z 2007 roku średnia ocena polskiego rynku nie zmieniła się. Z kolei zmniejszyła się o 0,1 punktu średnia ocena rynku Unii Europejskiej.

1.2 Stabilność polityczna

Kolejnym czynnikiem, który decyduje o klimacie inwestycyjnym w kraju jest stabilność polityczna. Wydaje się to być jeden z ważniejszych czynników, gdyż szansę na pozyskanie inwestycji zagranicznych mają zazwyczaj kraje o ugruntowanej demokracji i prowadzonej, niezależnie od opcji politycznej, stabilnej i odpowiedzialnej polityce gospodarczej.

Polska w 2008 roku jest oceniana jako względnie stabilne politycznie miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej. Średnia ocena tego czynnika klimatu inwestycyjnego wyniosła około 3,4 punktu. Szczególnie wyraźna jest zmiana w ocenie w porównaniu z 2007 rokiem, kiedy to stabilność polityczną oceniono na 2,2 punktu.

Stabilność polityczną w Polsce lepiej oceniały firmy zagraniczne niż krajowe. Średnia ocena dla firm polskich była niższa od średniej ogółem i wyniosła 3,2 punktu. Firmy zagraniczne oceniły jakość tego czynnika na 3,5, z czego najlepsze oceny wystawiły firmy amerykańskie (średnia ocen 3,6 punktu).

Z badania wynika również, że szczególnie krytycznie jakość tego czynnika oceniają przedsiębiorstwa, które funkcjonują w Polsce dłużej niż 15 lat (średnia ocen 3,1 punktu), czyli teoretycznie te, które mogły najczęściej doświadczać skutków zwrotów politycznych. Z kolei

wyraźnie lepiej od reszty stabilność polityczną oceniają firmy młode (prowadzące działalność gospodarczą w Polsce nie dłużej niż 5 lat) – średnia ocen 3,6 punktu.

1.3 Dostępność czynników produkcji i źródeł finansowania

Przedsiębiorcy w Polsce raczej pozytywnie oceniają dostępność czynników produkcji. Najlepiej oceniana jest dostępność czynników materialnych, czyli materiałów, surowców i komponentów. Średnia ocena tego czynnika wyniosła 3,5 punktu i była jedną z najwyższych spośród wszystkich ocen czynników klimatu inwestycyjnego. W 2007 roku ocena tego czynnika wyniosła 3,4 punktu.

Przedsiębiorstwa z Polski lepiej oceniają jakość tego czynnika niż firmy zagraniczne. Podmioty krajowe oceniają dostępność materiałów, surowców i komponentów na 3,7 punktu, podczas gdy firmy z przewagą kapitału zagranicznego na 3,4 punktu. Czynnikiem ten najsłabiej oceniają firmy amerykańskie – na 3,1 punktu. Na tle firm zagranicznych zupełnie odmiennie kształtują się oceny firm niemieckich, które dostępność materialnych czynników produkcji oceniają nawet wyżej niż firmy z Polski (średnia ocen firm niemieckich – 3,8 punktu).

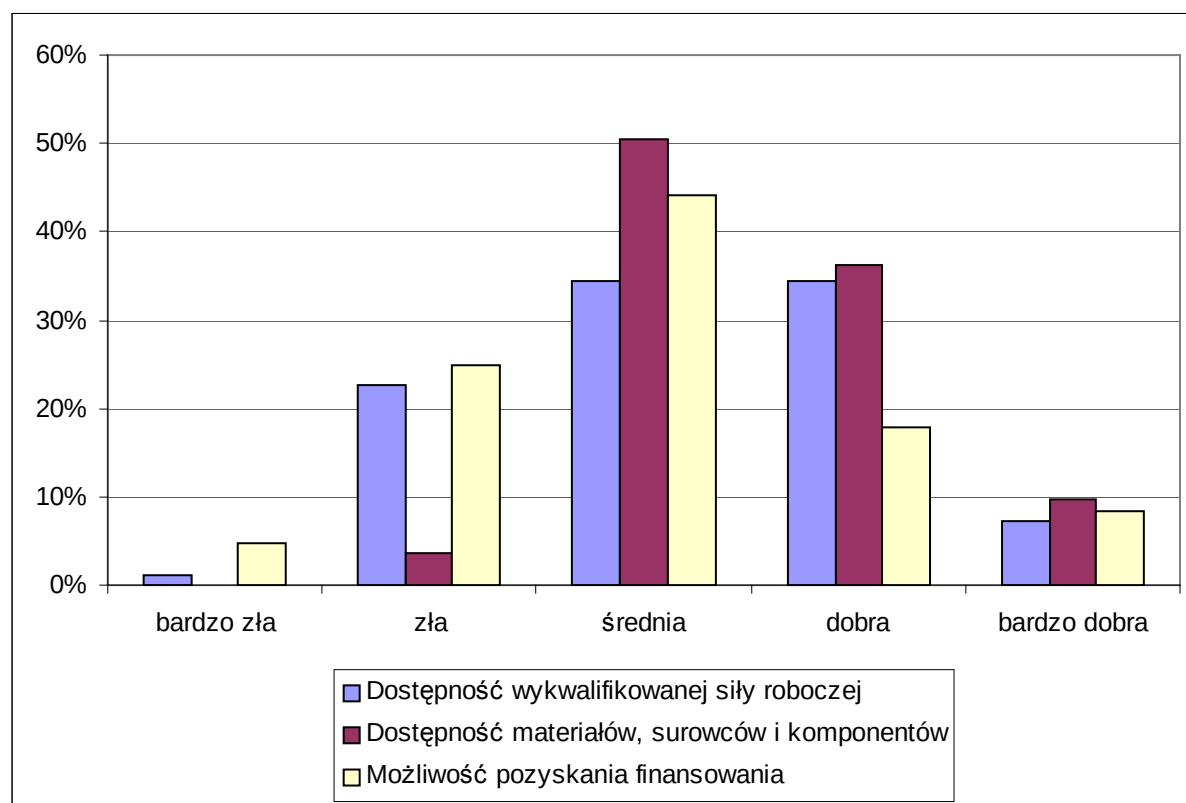
Dostępność materiałów, surowców i komponentów wyraźnie lepiej oceniły również firmy małe (3,6 punktu) oraz firmy, których okres działalności w Polsce wynosił od 6 do 10 lat (3,7 punktu). Z kolei słabszymi ocenami odznaczały się firmy duże (3,3 punktu) oraz firmy, które w Polsce działają nie dłużej niż 5 lat (3,4 punktu).

Respondenci nieco słabiej od dostępności materialnych czynników produkcji ocenili dostępność wykwalifikowanej siły roboczej – średnia ocena to 3,2 punktu. Zauważalny jednak jest wzrost oceny w porównaniu z 2007 rokiem, kiedy to ocena tego czynnika wyniosła 3 punkty.

Oceny dostępności tego czynnika klimatu są w zasadzie zbieżne w przypadku różnych krajów pochodzenia kapitału. Różnią się one natomiast pomiędzy firmami o różnej wielkości i o różnym okresie prowadzenia działalności. Firmy duże oceniają dostępność siły roboczej wyraźnie słabiej – na 2,7 punktu, z kolei firmy małe na 3,3 punktu, a średnie na 3,4 punktu.

Według długości okresu trwania przedsiębiorstwa, najsłabiej dostępność pracowników oceniają firmy młode (do 5 lat) – na 3 punkty, a najlepiej firmy ze stażem od 6 do 10 lat – na 3,5 punktu.

Wykres 1.2 Ocena dostępności czynników produkcji i źródeł finansowania w Polsce.

Źródło: Badanie ankietowe PALiIZ S.A.

Przedsiębiorcy relatywnie słabo ocenili możliwość pozyskania finansowania działalności gospodarczej. W 2008 roku średnia ocena tego czynnika wyniosła 3,0 punkty, podczas gdy rok wcześniej było to 3,3 punktu.

Najlepiej możliwość pozyskania finansowania oceniły firmy niemieckie – na 3,7 punktu, najslabiej polskie – na 2,9. Słabsze oceny czynnik ten otrzymał także od firm działających na rynku polskim nie dłużej niż 5 lat – 2,8 punktu. Z kolei wyraźnie lepiej został on oceniony przez firmy, których okres działalności w Polsce wynosi od 6 do 10 lat (3,3 punktu).

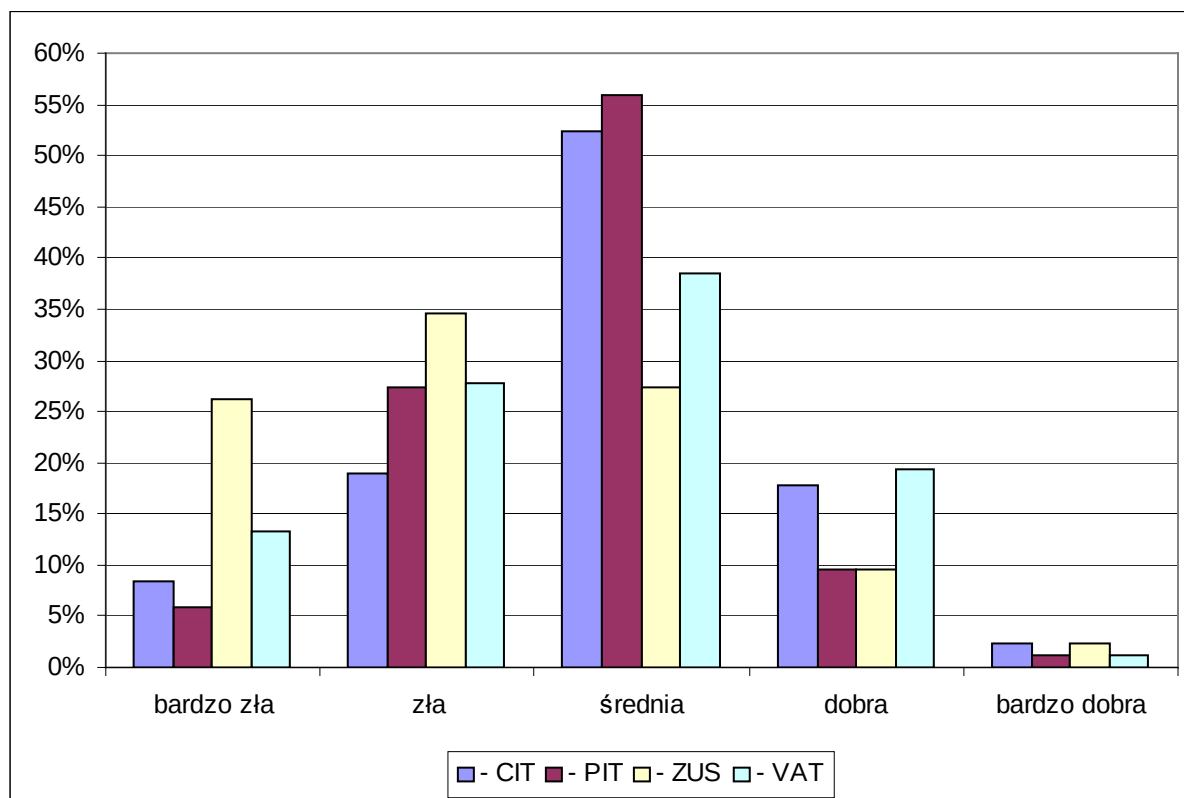
1.4 Wysokość obciążeń fiskalnych i kosztów pracy

Wysokość stawek podatkowych jest jednym z kluczowych czynników decydujących o międzynarodowej konkurencyjności gospodarki w zakresie przyciągania inwestycji zagranicznych. Oceny tego czynnika klimatu inwestycyjnego w Polsce kształtują się różnie w zależności od rodzaju obciążenia fiskalnego.

Najgorzej oceniona została wysokość obciążeń związanych ze świadczeniami społecznymi (ZUS) – średnia ocena 2,3 punktu. Niemniej jednak pojawił się zauważalny wzrost oceny tego czynnika w porównaniu z 2007 rokiem, kiedy to wyniosła ona 1,9 punktu.

Najgorsze oceny wysokości obciążeń na rzecz ZUS wystawiły firmy amerykańskie (2 punkty), firmy małe (2,1 punktu) oraz firmy działające w Polsce dłużej niż 15 lat (2,1 punktu). Z kolei relatywnie lepsze oceny pojawiły się w przypadku firm średnich (2,6 punktu) oraz firm działających w Polsce od 11 do 15 lat (2,6 punktu).

Wykres 1.3 Ocena wysokości obciążeń fiskalnych w Polsce.

Źródło: Badanie ankietowe PALiIZ S.A.

Nieco lepiej, choć również negatywnie, została oceniona wysokość stawek podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT). Średnia ocena tego czynnika wyniosła 2,7 punktu, co oznacza poprawę oceny w porównaniu z 2007 rokiem (2,3 punktu).

Firmy polskie oceniły jakość tego czynnika na 2,8 punktu, natomiast oceny firm zagranicznych były zbieżne ze wskazaniemi ogólnymi. Wysokość stawek PIT najlepiej oceniły firmy prowadzące działalność w Polsce dłużej niż 10 lat (2,9 punktu). Z kolei najslabsze oceny pochodziły od firm średnich (2,5 punktu).

Wysokość podatku VAT, podobnie jak stawek PIT, uzyskała ocenę 2,7 punktu. Ocena ta jest wyższa niż rok wcześniej, kiedy to wynosiła ona 2,5 punktu. Wysokość podatku VAT względnie lepiej została oceniona przez firmy zagraniczne niż polskie. Podmioty krajowe oceniły wysokość stawki VAT na 2,5 punktu, podczas gdy podmioty zagraniczne na

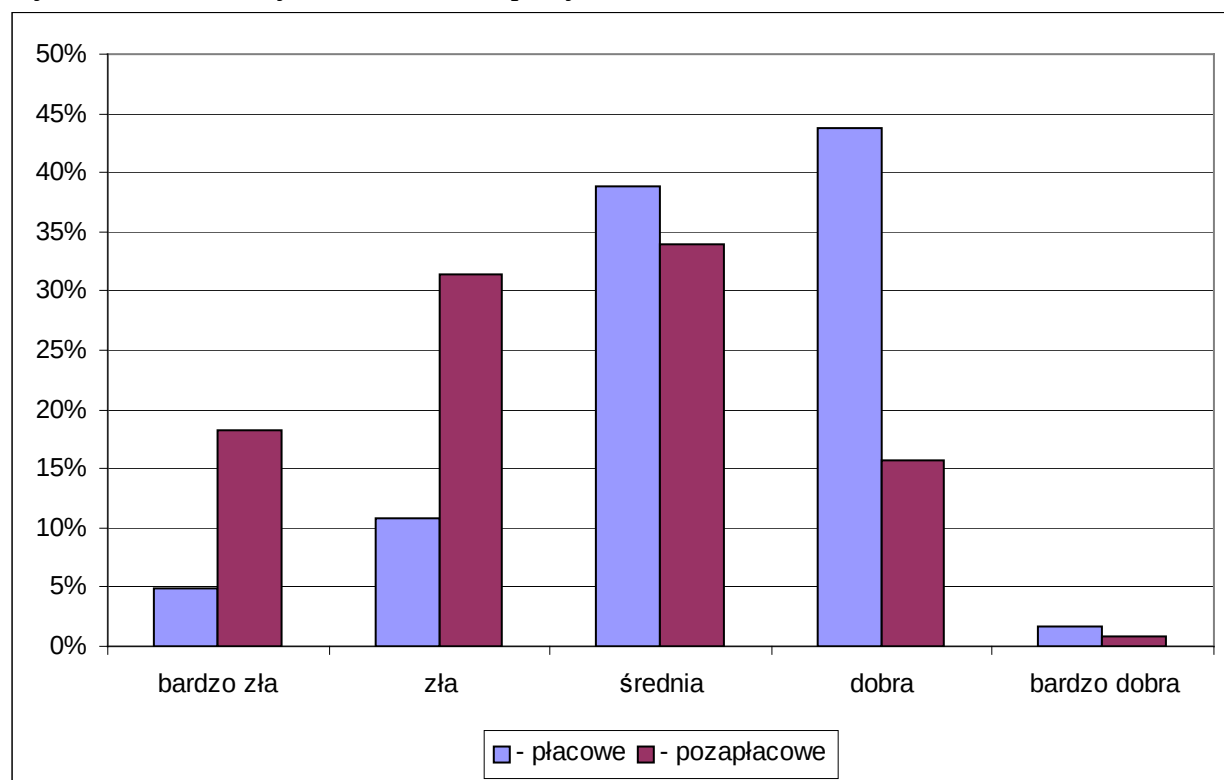
2,8 punktu. Z firm zagranicznych najwyższe oceny pochodziły od firm z kapitałem niemieckim – 2,9 punktu. Lepszymi ocenami stawki VAT odznaczały się także firmy średnie (2,9 punktu) i duże (2,8 punktu).

Najlepiej oceniono wysokość stawki podatku dochodowego od osób prawnych (CIT). Obniżka stawki tego podatku w 2004 roku sprawiła, iż Polska zalicza się do grupy krajów Unii Europejskiej o najniższych stawkach CIT. Średnia ocena tego czynnika wyniosła 2,9 punktu w 2008 roku, co oznacza jej pogorszenie o 0,2 punktu w porównaniu z 2007 rokiem.

Przedsiębiorstwa z przewagą kapitału zagranicznego oceniły wysokość CIT znacznie lepiej niż polskie firmy (2,7 punktu). Najbardziej pozytywne oceny pojawiły się ze strony niemieckich przedsiębiorstw (3,2 punktu), co wynika z wyższej niż w Polsce stawki podatku od firm w Niemczech. Wysokimi ocenami odznaczały się też firmy ze Stanów Zjednoczonych (3,1 punktu).

Stawka podatku od osób fizycznych w Polsce jest nieco gorzej oceniana przez firmy prowadzące działalność przez okres nie dłuższy niż 5 lat (2,6 punktu). Z kolei wyraźnie lepiej jakość tego czynnika jest oceniana przez przedsiębiorstwa działające w Polsce od 6 do 10 lat – na 3,1 punktu.

Wykres 1.4 Ocena wysokości kosztów pracy w Polsce.

Źródło: Badanie ankietowe PAIiZ S.A.

Przedsiębiorcy prowadzący działalność w Polsce uważają, że wysokość płac w Polsce jest raczej korzystna z punktu widzenia firmy – oceniona została ona na 3 punkty. Czynniki ten jednak został oceniony słabiej niż w 2007 roku, kiedy to jego ocena wyniosła 3,3 punktu. Pogorszenie oceny może być efektem wzrostu wynagrodzeń, jaki wystąpił w polskiej gospodarce w ciągu ostatnich kilkunastu miesięcy.

Oceny polskich i zagranicznych przedsiębiorstw są raczej zbliżone, przy czym wyraźnie na tle reszty wyróżniają się oceny firm amerykańskich – 3,4 punktu.

Najniższe oceny temu czynnikowi wystawiły firmy małe. Ich zdaniem koszty płacowe w Polsce są raczej za wysokie – ocena 2,6 punktu. Z kolei według opinii firm o większym stażu działalności, wysokość wynagrodzeń kształtuje się raczej na korzystnym poziomie (ocena 3,1 punktu).

Zdecydowanie niekorzystnie oceniono wysokość pozapłacowych kosztów pracy, czyli podatków i składek, które pracodawcy zmuszeni są odprowadzać wraz z wypłatą wynagrodzeń. Średnia ocena tego czynnika podobnie jak rok wcześniej wyniosła 2,5 punktu.

Najbardziej krytyczne wobec wysokości podatków i składek były firmy niemieckie (średnia 2,2 punktu) i firmy polskie (średnia 2,3 punktu). Niskimi ocenami odznaczały się także firmy średnie (2,2 punktu) oraz firmy o okresie trwania działalności w Polsce od 6 do 10 lat (2,2 punktu). Z kolei najwyżej wysokość pozapłacowych kosztów pracy oceniły firmy duże (2,8 punktu).

2. Jakość instytucji państwowych

2.1 Jasność i spójność przepisów prawnych

Przejrzyste i jednoznaczne przepisy prawne wspierają rozwój działalności gospodarczej. W opinii przedsiębiorców Polska pod tym względem nie prezentuje się zbyt korzystnie.

Najgorszą ocenę respondenci wystawili jakości przepisów podatkowych – 2,2 punktu. W 2007 roku czynnik ten oceniono na 2,1 punktu. Szczególnie niekorzystnie jakość tych przepisów oceniły firmy prowadzące działalność w Polsce przez okres od 6 do 10 lat (1,9 punktu).

Najlepiej czynnik ten oceniony został przez firmy duże (2,4 punktu) oraz firmy prowadzące działalność w Polsce dłużej niż 15 lat (2,4 punktu). Brak jest natomiast istotnych różnic w ocenach jakości przepisów podatkowych pomiędzy firmami krajowymi a zagranicznymi.

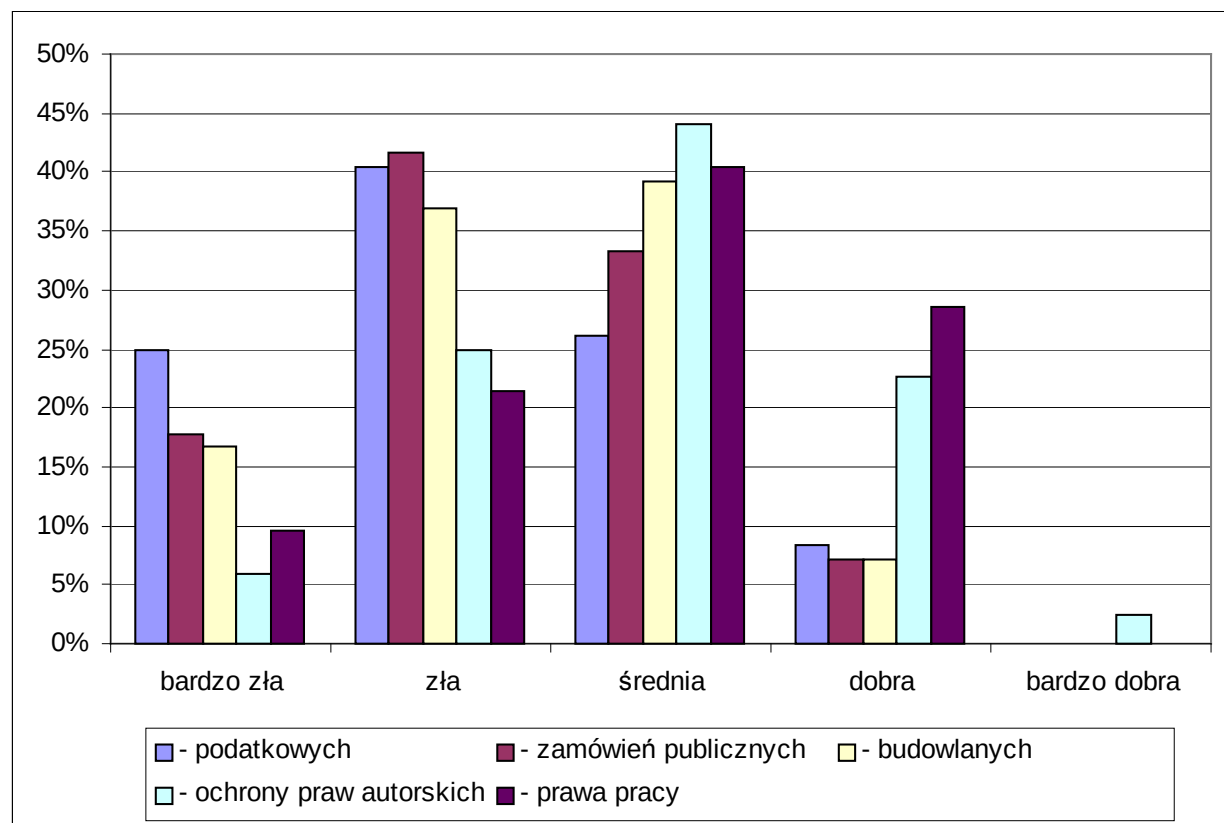
Również negatywną ocenę otrzymały przepisy dotyczące zamówień publicznych – 2,3 punktu. Rok wcześniej czynnik ten został oceniony nieco lepiej – na 2,4 punktu.

Najwyższą ocenę przepisom zamówień publicznych wystawiły firmy najdłużej funkcjonujące w Polsce (2,6 punktu). Pojawiły się także różnice w ocenie tego czynnika pomiędzy firmami o różnym kraju pochodzenia kapitału dominującego. Przedsiębiorstwa z Polski oceniły jakość tych przepisów nieco lepiej – na 2,4 punktu. Z kolei średnia ocena przedsiębiorstw zagranicznych wyniosła 2,2 punktu. Najślabiej jakość tego czynnika oceniły firmy z kapitałem ze Stanów Zjednoczonych – 1,9 punktu.

Również negatywnie przedsiębiorcy odnieśli się do jakości prawa budowlanego w Polsce. Trudności związane z rozpoczęciem budowy i niektóre regulacje związane z procesem budowlanym przyczyniły się do złej oceny tego czynnika ze strony przedsiębiorców – 2,4 punktu, wobec 2,5 punktu w 2007 roku.

Wyraźnie lepiej jakość przepisów budowlanych, podobnie jak i wcześniej wymienionych przepisów, oceniły firmy działające w Polsce dłużej niż 15 lat (2,6 punktu). Z kolei najśłabszymi ocenami odznaczały się firmy zagraniczne, których oceny były wyraźnie niższe od firm krajowych (odpowiednio 2,2 punktu wobec 2,5 punktu).

Wykres 2.1 Ocena jakości i spójności przepisów prawnych w Polsce.

Źródło: Badanie ankietowe PAliIZ S.A.

Nieco lepiej na tle innych regulacji są oceniane przepisy prawa pracy (średnia 2,9 punktu) i przepisy związane z ochroną praw autorskich (2,9 punktu). W przypadku ochrony praw autorskich wyraźnie niższymi ocenami charakteryzowały się firmy działające w Polsce ponad 15 lat, czyli odwrotnie niż w przypadku pozostałych przepisów. Firmy te oceniły ochronę praw autorskich na 2,5 punktu. Pojawiły się także różnice w ocenie między podmiotami polskimi a zagranicznymi. Firmy polskie stopień ochrony praw autorskich oceniły słabiej – na 2,8 punktu, przy 3 punktach wystawionych przez firmy zagraniczne. Wśród firm z kapitałem zagranicznym wyraźnie lepiej jakość tych przepisów oceniły firmy niemieckie – na 3,2 punktu.

Firmy z kapitałem niemieckim oceniły też najlepiej jakość przepisów prawa pracy – 3,4 punktu. Ogólnie jednak nie zaobserwowano żadnych różnic w ocenie tych przepisów między firmami polskimi, a firmami z przewagą kapitału zagranicznego. Podobnie jak w przypadku większości przepisów lepsze oceny wystawiły firmy działające w Polsce najdłużej – 3,1 punktu. Tej samej wysokości ocenę wystawiły firmy duże.

2.2 Procedury związane z rozpoczęciem działalności gospodarczej

Proste procedury umożliwiające rozpoczęcie działalności gospodarczej sprzyjają rozwojowi przedsiębiorczości. W opinii przedsiębiorców zakładanie nowych firm w Polsce jest uciążliwe. Na brak trudności związanych z rozpoczęciem działalności gospodarczej wskazało jedynie 10 procent respondentów. Natomiast 51 procent przedsiębiorców uważa, że założenie firmy w Polsce jest mocno utrudnione i skomplikowane. Połowa ankietowanych ocenia ten czynnik klimatu inwestycyjnego na 3 punkty. Całkowita ocena procedur związanych z rozpoczynaniem działalności gospodarczej oceniona została na 2,5 punktu, czyli o 0,2 punktu gorzej niż w 2007 roku.

Firmy z kapitałem zagranicznym równie negatywnie jak polskie przedsiębiorstwa oceniają procedury związane z powstawaniem nowych firm. Najsłabiej jakość tego czynnika oceniają firmy ze Stanów Zjednoczonych (1,9 punktu), a najlepiej firmy niemieckie (2,8 punktu).

Bardziej pozytywne oceny procedurom zakładania nowych firm wystawiły przedsiębiorstwa, które działają w Polsce długo (powyżej 15 lat) – 2,7 punktu. Natomiast wyraźnie więcej ocen negatywnych pojawiło się w przypadku firm działających od 6 do 10 lat (2,3 punktu).

2.3 Czynniki związane z nabywaniem nieruchomości i terenów pod inwestycje

Oferta składająca się z dużej ilości działek inwestycyjnych z zachowaniem odpowiedniego standardu ich uzbrojenia, poprawia istotnie klimat do inwestowania. Szansa na pozyskanie inwestora jest tym większa im bardziej oferta jest rozbudowana i zróżnicowana.

Przedsiębiorcy w Polsce oceniają jakość oferowanych gruntów pod inwestycje na 3,2 punktu, co oznacza wzrost oceny o 0,1 punktu w porównaniu z 2007 rokiem. Przedsiębiorstwa polskie oceniają generalnie lepiej jakość tych terenów niż inwestorzy zagraniczni (odpowiednio średnia 3,4 punktu wobec 3,1 punktu). Zauważalna jest także zależność oceny od długości okresu działalności firmy w Polsce. Firmy, które funkcjonują na polskim rynku nie dłużej niż 5 lat oceniły ofertę działek inwestycyjnych na 2,9 punktu, z kolei firmy, które działają w Polsce ponad 5 lat oceniły jakość tych terenów na 3,4 punktu. Również firmy duże oceniły jakość gruntów pod inwestycje na 3,4 punktu.

Dla sprawnego przebiegu procesu inwestycyjnego istotne jest też, aby procedury związane z nabywaniem nieruchomości nie były zbyt uciążliwe dla inwestorów. Jakość tego czynnika klimatu inwestycyjnego oceniono w 2008 roku na 2,9 punktu, czyli o 0,1 punktu słabiej niż w 2007 roku.

Oceny polskich firm pokrywają się raczej z ocenami firm zagranicznych dotyczących procesu nabywania nieruchomości w Polsce. Z kolei na tle przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym w ocenach wyróżniają się firmy niemieckie. Firmy te nieco gorzej oceniają przebieg procesu nabywania nieruchomości – średnia ocena to 2,7 punktu.

Procedury związane z kupnem nieruchomości są raczej jednakowo oceniane przez firmy małe, średnie jak i duże. Zwraca natomiast uwagę niższa ocena przedsiębiorstw działających w Polsce nie dłużej niż 5 lat – w ich przypadku średnia ocena tego czynnika klimatu inwestycyjnego wyniosła 2,7 punktu.

2.4 Ocena wybranych aspektów prawnych towarzyszących prowadzeniu działalności gospodarczej w Polsce

Poprawie klimatu inwestycyjnego sprzyjają sprawne sądownictwo gospodarcze i zapewniona ochrona praw inwestorów. Efektywność działania sądów gospodarczych w Polsce została oceniona wprowadzie w 2008 roku przez przedsiębiorców nisko (na 2,5 punktu), ale nieco lepiej niż przed rokiem (2,4 punktu).

Efektywność sądów w Polsce jest stosunkowo lepiej oceniana przez firmy zagraniczne (2,6 punktu), przy czym wyróżniają się najbardziej oceny firm niemieckich (2,8 punktu). Wskazania firm krajowych są niższe od ocen ogólnych – średnia ocena wyniosła 2,3 punktu.

Relatywnie dobre oceny sądownictwa gospodarczego pojawiły się w przypadku firm, które działają w Polsce dłużej niż 15 lat – 2,8 punktu. Z kolei bardziej krytycznie niż reszta przedsiębiorstw, czynnik ten oceniają firmy funkcjonujące w Polsce od 6 do 10 lat – średnia ocena 2,2 punktu. Oceny firm polskich i firm z kapitałem zagranicznym pokrywają się z ocenami ogólnymi.

Przedsiębiorcy także oceniają procedury wiążące się uzyskiwaniem pozwoleń, licencji lub koncesji – 2,6 punktu. Rok wcześniej jakość tego czynnika oceniono lepiej – na 2,7 punktu. Podobnie jak w przypadku sądownictwa gospodarczego brak jest różnic pomiędzy ocenami firm polskich a firm z kapitałem zagranicznym. Większych rozbieżności również nie zaobserwowano we wskazaniach firm o różnym okresie prowadzenia działalności w Polsce. Pojawiły się natomiast różnice w ocenach firm o różnej wielkości. Najsłabiej czynnik ten został oceniony przez firmy średnie (2,4 punktu), a najlepiej przez firmy duże (2,8 punktu).

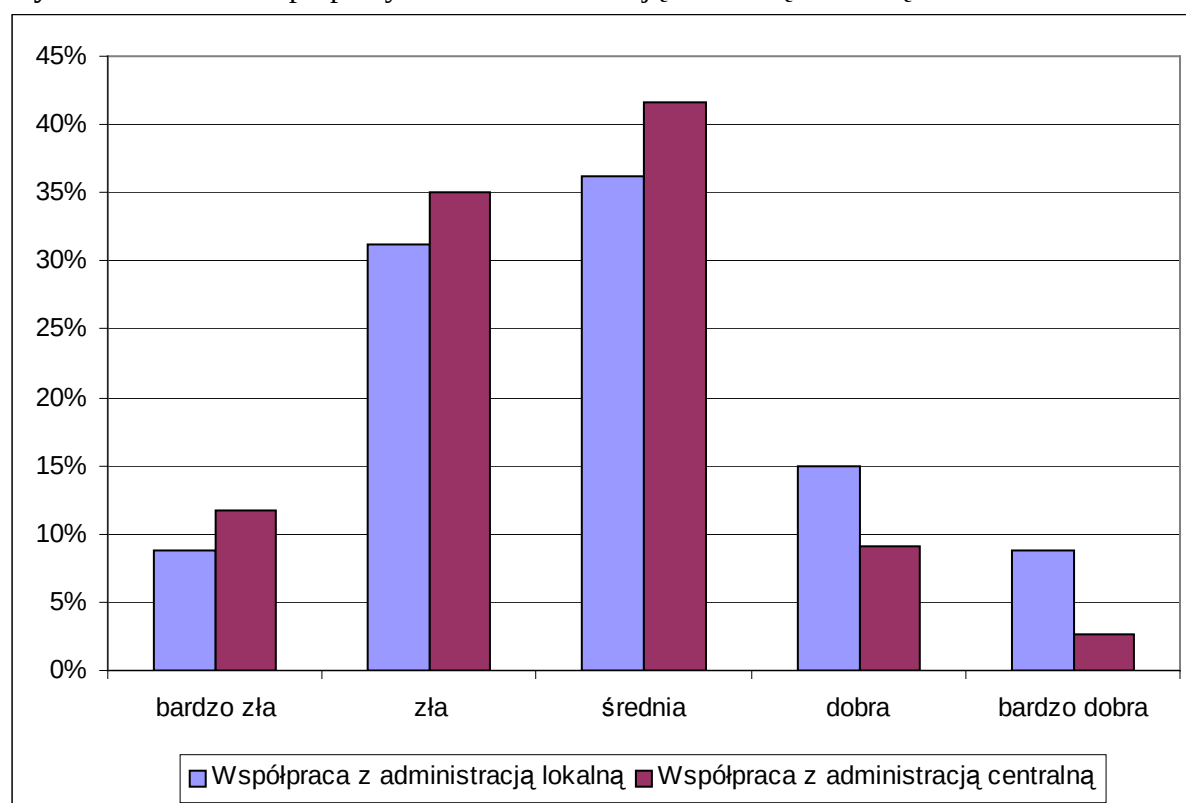
W 2008 roku inspekcje i kontrole w przedsiębiorstwach oceniono lepiej niż w roku poprzednim. Średnia ocena dla tego czynnika wyniosła 2,8 punktu, co oznacza jej wzrost o 0,1 punktu w porównaniu z 2007 rokiem. Czynnik ten został nieznacznie lepiej oceniony przez firmy zagraniczne niż polskie (2,9 wobec 2,8 punktu). Niemniej jednak oceny były zróżnicowane w samej podgrupie firm zagranicznych, np. firmy ze Stanów Zjednoczonych oceniły inspekcje i kontrole w przedsiębiorstwach nieco słabiej – na 2,6 punktu, a firmy niemieckie na 2,8 punktu. Według pozostałych kryteriów tj. według wielkości firmy i okresu prowadzenia działalności nie zaobserwowano istotnych różnic w ocenach.

Przedsiębiorstwa działające w Polsce uważają, że prawa inwestorów są raczej chronione. Średnia ocena tego czynnika klimatu inwestycyjnego wyniosła w 2008 roku 3 punkty, podczas gdy w roku poprzednim wyniosła 2,9 punktu. Oceny polskich firm pokrywają się z ocenami ogólnymi, natomiast oceny firm zagranicznych są nieznacznie wyższe – średnia ocen wyniosła 3,1 punktu. Na tle pozostałych firm wyróżnia się średnia ocena tego czynnika dokonana przez firmy niemieckie, która wyniosła aż 3,8 punktu. Wyraźnie wyższymi ocenami odznaczały się także firmy prowadzące działalność na rynku polskim od 11 do 15 lat (średnia 3,3 punktu).

2.5 Ocena współpracy z władzami centralnymi i lokalnymi w Polsce

Firmy działające w Polsce lepiej oceniają współpracę z władzami samorządowymi niż z administracją centralną. W przypadku współpracy z władzami lokalnymi średnia ocena wyniosła 2,8 punktu wobec 2,6 punktu dla współpracy z władzami centralnymi. W porównaniu z 2007 rokiem nie zaobserwowano zmian w ocenie kontaktów z instytucjami rządowymi, natomiast wyraźnie pogorszyła się ocena współpracy z władzami samorządowymi – w 2007 roku ten czynnik klimatu inwestycyjnego oceniono na 3,1 punktu. Może to oznaczać, że w ciągu ostatniego roku nastąpiła dość wyraźna zmiana (na minus) w podejściu władz lokalnych do przedsiębiorców.

Wykres 2.2 Ocena współpracy firm z administracją centralną i lokalną.

Źródło: Badanie ankietowe PAliIZ S.A.

Współpraca z władzami lokalnymi jest najlepiej oceniana przez firmy krajowe – średnia 3 punkty wobec 2,7 punktu dla firm zagranicznych. Z kolei współpraca z administracją centralną jest jednakowo oceniana zarówno przez firmy polskie, jak i zagraniczne. Według kryterium kraju pochodzenia kapitału dominującego czynnik ten najlepiej jest oceniany przez firmy niemieckie – 3 punkty.

Oceny współpracy z administracją lokalną i centralną rosną wraz ze wzrostem okresu prowadzenia działalności gospodarczej na polskim rynku. Firmy stosunkowo młode (do 5 lat)

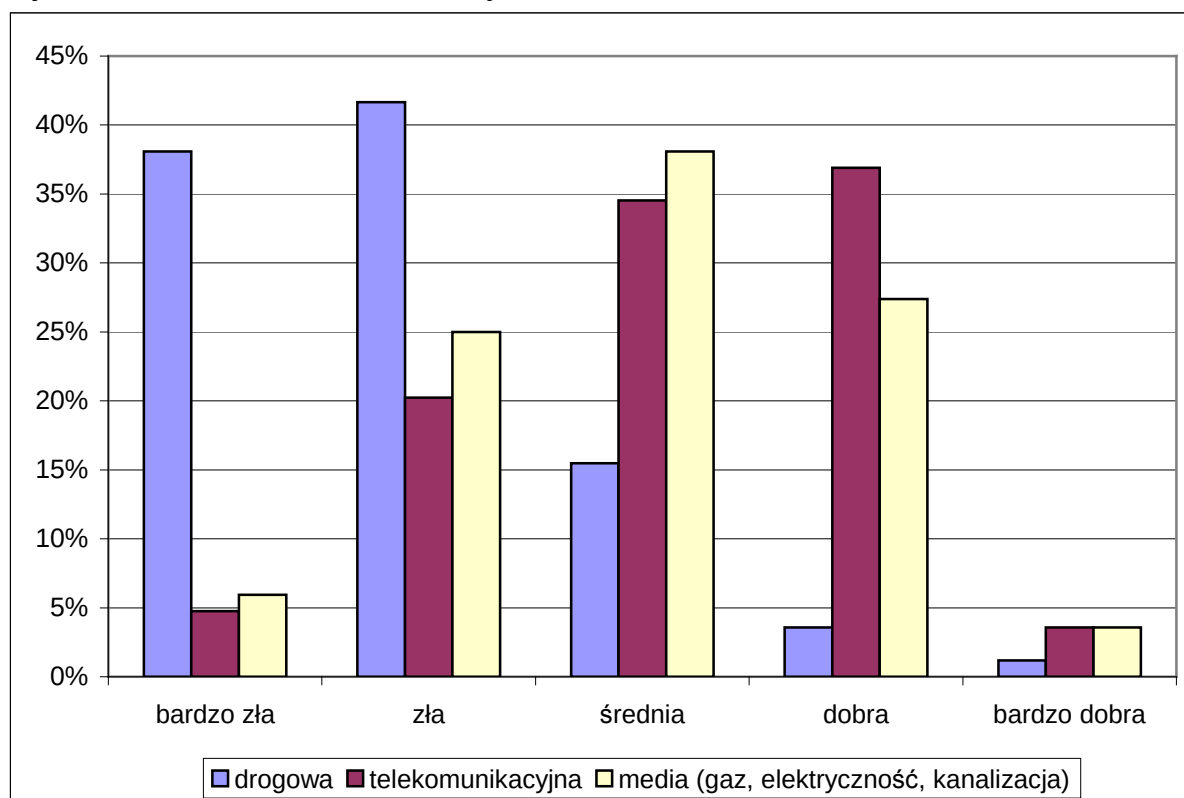
oceniają kontakty z władzami poniżej przeciętnej (2,6 punktu – z władzami lokalnymi i 2,4 z centralnymi). Z kolei firmy z najdłuższym stażem oceniają te czynniki najlepiej (odpowiednio 3,1 i 2,8 punktu). Podobne zjawisko zaobserwowano w przypadku firm o różnej wielkości – im większa firma, tym lepsza ocena współpracy z oboma rodzajami administracji.

3. Stan infrastruktury w Polsce

Dobrze rozwinięta i nowoczesna infrastruktura jest kluczowa dla długofalowego wzrostu gospodarczego. Poprawia ona bowiem efektywność prowadzenia działalności gospodarczej, jak również zwiększa skłonność przedsiębiorstw do inwestowania.

Przedsiębiorcy prowadzący działalność w Polsce jednoznacznie negatywnie oceniają stan krajowej infrastruktury drogowej. 80 procent respondentów oceniło stan polskich dróg jako zły lub bardzo zły. Średnia ocena wyniosła 1,9 punktu. Oznacza to wprowadzenie poprawy oceny o 0,3 punktu w porównaniu z 2007 rokiem, niemniej jednak stan infrastruktury drogowej w Polsce nadal należy uznawać za barierę inwestycyjną.

Wykres 3.1 Ocena stanu infrastruktury w Polsce.

Źródło: Badanie ankietowe PAliIZ S.A.

Infrastruktura drogowa w Polsce słabiej jest oceniana przez firmy zagraniczne niż krajowe. Przedsiębiorstwa z zagranicy oceniają stan polskich dróg na 1,7 punktu. Polskie firmy z kolei oceniają jakość tego czynnika na 2,1 punktu.

Wielkość firmy wpływa na ogólną ocenę jakości infrastruktury drogowej – im większa firma tym słabsze oceny. Firmy małe oceniły sieć dróg w Polsce na 2 punkty, średnie na 1,7 punktu, a duże na 1,5 punktu.

Dostęp do mediów w Polsce jest raczej oceniany dobrze – średnia ocena podobnie jak w 2007 roku wyniosła 3 punkty. Ogólne oceny firm krajowych i zagranicznych pokrywają się. Szczególnie pozytywnie jakość tego czynnika oceniają firmy niemieckie (3,4 punktu). Oceny według innych kryteriów są również zbieżne.

Firmy w Polsce najlepiej oceniają stan infrastruktury telekomunikacyjnej. Zdecydowana poprawa (w porównaniu z latami 90-tych) gęstości sieci telefonicznych i informatycznych, jak również objęcie niemal całego kraju zasięgiem telefonii komórkowej przyczyniło się do relatywnie dobrej oceny tego czynnika (3,1 punktu wobec 3,3 rok wcześniej). Najsłabiej czynnik ten jest oceniany przez firmy, które w Polsce funkcjonują ponad 15 lat (2,8 punktu). Oceny według pozostałych kryteriów pokrywają się ze wskazaniami ogólnymi.

4. Ogólna ocena klimatu inwestycyjnego – podsumowanie

Respondenci ocenili ogólny stan klimatu inwestycyjnego w Polsce na 3,1 punktu (w skali od 1 do 5). Najczęściej powtarzającą się oceną była 3 (53 procent ankietowanych), co oznacza, że klimat przeważnie oceniano jako średni. Najgorzej ocenianymi czynnikami klimatu inwestycyjnego w Polsce są: stan infrastruktury drogowej (1,9 punktu), jasność i spójność przepisów podatkowych (2,2 punktu), jasność i spójność przepisów zamówień publicznych (2,3 punktu), wysokość składek na ubezpieczenia społeczne (2,3 punktu), jasność i spójność przepisów budowlanych (2,4 punktu).

Najmocniejszymi stronami polskiej gospodarki z punktu widzenia inwestorów są: wielkość rynku Unii Europejskiej (4,1 punktu), wielkość rynku krajowego (3,8 punktu), dostępność materiałów, surowców i komponentów (3,5 punktu) oraz stabilność polityczna (3,4 punktu).

W porównaniu z 2007 rokiem ogólna ocena klimatu inwestycyjnego w Polsce nie zmieniła się. Zmieniły się natomiast oceny zdecydowanej większości czynników (oceny jedynie czterech czynników pozostały bez zmian). Zdaniem przedsiębiorców w największym stopniu poprawiła się jakość następujących czynników: stabilność polityczna (+1,2 punktu),

wysokość obciążeń fiskalnych z tytułu podatku PIT (+0,4 punktu), wysokość składek na ubezpieczenia społeczne (+0,4 punktu), stan infrastruktury drogowej (+0,3 punktu). Z kolei w największym stopniu pogorszyła się jakość takich czynników jak: możliwość pozyskania finansowania (-0,3 punktu), wysokość wynagrodzeń (-0,3 punktu) oraz współpraca z administracją lokalną (-0,3 punktu). Zmiany pozostałych czynników wahały się w przedziale od -0,2 do +0,2 punktu.

Polskie przedsiębiorstwa oceniają klimat inwestycyjny w Polsce w 2008 roku nieco słabiej niż przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym. Średnia ocena wyrażona przez firmy krajowe wyniosła 2,9 punktu, podczas gdy przez firmy zagraniczne 3,3 punktu. Ma zatem miejsce sytuacja odwrotna niż w 2007 roku – oceny firm polskich były wtedy wyższe niż zagranicznych (odpowiednio 3,3 wobec 3,1 punktu).

Oceny firm zagranicznych również nie były zbieżne – ogólne oceny firm niemieckich i amerykańskich były nieco lepsze od średniej oceny klimatu inwestycyjnego (odpowiednio 3,2 i 3,4 punktu).

Polskie przedsiębiorstwa wyraźnie lepiej niż zagraniczne oceniają stan infrastruktury drogowej (średnia ocena wyższa o 0,4 punktu), jasność i spójność przepisów budowlanych (o 0,3 punktu), jakość oferowanych gruntów inwestycyjnych (o 0,3 punktu), dostępność materiałów, surowców i komponentów (o 0,3 punktu) oraz współpracę z administracją lokalną (o 0,3 punktu). Z kolei firmy z przewagą kapitału zagranicznego wyraźnie lepiej oceniają: wielkość polskiego rynku (średnia ocena wyższa o 0,3 punktu), efektywność działania sądownictwa gospodarczego (o 0,3 punktu), wysokość stawek podatku PIT (o 0,3 punktu) oraz wysokość pozapłacowych kosztów pracy (o 0,3 punktu).

Firmy średnie i firmy duże oceniły klimat inwestycyjny w Polsce na 3,2 punktu, czyli o 0,1 punktu powyżej przeciętnej. Ocena firm małych była nieco niższa i wyniosła 3 punkty. Z badania wynika także, że długość okresu funkcjonowania firmy w Polsce nie wpłynęła na ogólną ocenę klimatu inwestycyjnego w 2008 roku.

Podsumowując, klimat inwestycyjny w Polsce w porównaniu z 2007 rokiem nie zmienił się i nadal należy uznawać go za przeciętny. Niemniej jednak poprawa jego oceny w oczach zagranicznych inwestorów jest niewątpliwie zjawiskiem korzystnym. Inwestorzy zagraniczni działają bowiem na rynkach także innych niż polski i mają porównanie z warunkami gospodarowania jakie panują w innych krajach. Zatem tego rodzaju informacja o poprawie jakości klimatu inwestycyjnego może oznaczać, że poprawiła się międzynarodowa pozycja konkurencyjna Polski.

Do pozytywnych informacji należy także zaliczyć nieznaczną poprawę w ocenach tych czynników klimatu inwestycyjnego, które rok wcześniej były oceniane najgorzej. Z drugiej strony jednak zaobserwowano pogorszenie ocen czynników najlepiej ocenianych, tak więc ogólna ocena zmiany klimatu może różnić się w zależności od wagi, jaką indywidualni inwestorzy przywiązują do każdego z czynników. Firmy zagraniczne funkcjonujące w Polsce pochodzą bowiem z krajów o różnym stopniu rozwoju i prowadzą działalność w różnych sektorach gospodarki. Z tego też mogą wynikać różnice w ocenie, będące pochodną ich własnych subiektywnych oczekiwań względem jakości poszczególnych czynników klimatu inwestycyjnego.

Załącznik 1

Czynniki klimatu inwestycyjnego		Ocena				
		bardzo dobra	dobra	średnia	zła	bardzo zła
1	Stabilność polityczna	5	4	3	2	1
2	Łatwość rozpoczynania działalności gospodarczej	5	4	3	2	1
3	Ocena wielkość rynku wewnętrznego - polskiego	5	4	3	2	1
4	Ocena wielkość rynku Unii Europejskiej	5	4	3	2	1
5	Stan infrastruktury (ogółem), w tym:	5	4	3	2	1
	- drogowa	5	4	3	2	1
	- telekomunikacyjna	5	4	3	2	1
	- media (gaz, elektryczność, kanalizacja itp.)	5	4	3	2	1
6	Jasność i spójność przepisów prawnych (ogółem), w tym:	5	4	3	2	1
	- podatkowych	5	4	3	2	1
	- zamówień publicznych	5	4	3	2	1
	- budowlanych	5	4	3	2	1
	- ochrony praw autorskich	5	4	3	2	1
	- prawa pracy	5	4	3	2	1
7	Efektywność działania sądownictwa gospodarczego	5	4	3	2	1
8	Jakość oferowanych gruntów inwestycyjnych	5	4	3	2	1
9	Proces nabywania nieruchomości	5	4	3	2	1
10	Dostępność wykwalifikowanej siły roboczej	5	4	3	2	1
11	Koszty pracy (ogółem), w tym:	5	4	3	2	1
	- płacowe	5	4	3	2	1
	- pozapłacowe	5	4	3	2	1
12	Możliwość pozyskania finansowania	5	4	3	2	1
13	Wysokość obciążeń fiskalnych (ogółem) z tytułu:	5	4	3	2	1
	- CIT	5	4	3	2	1
	- PIT	5	4	3	2	1
	- ZUS	5	4	3	2	1
	- VAT	5	4	3	2	1
14	Dostępność materiałów, surowców i komponentów	5	4	3	2	1
15	Inspekcje i kontrole w przedsiębiorstwach	5	4	3	2	1
16	Ochrona praw inwestorów	5	4	3	2	1
17	Proces uzyskiwania licencji i/lub koncesji	5	4	3	2	1
18	Współpraca z administracją lokalną	5	4	3	2	1
19	Współpraca z administracją centralną	5	4	3	2	1
20	Ogólna ocena klimatu inwestycyjnego	5	4	3	2	1

Ile lat minęło od zarejestrowania działalności w Polsce?

Główny sektor prowadzonej działalności:

Wielkość zatrudnienia: ☐ 10 – 49 osób ☐ 50 – 249 osób ☐ powyżej 250 osób

Kraj pochodzenia kapitału dominującego w spółce:

Udział kapitału zagranicznego: ☐ 0% ☐ poniżej 50% ☐ powyżej 50%